

Koyrið huldufólkinu út!

So leingi Sosialurin prentar dulnevnd lesarabrøv, ger hann seg til eitt skjól fyri teir ryggleysu hyklarar, sum sita í sínum skýmaskotum og steina eftir fólki, ið standa úti í dagsljósinum. 70 ára dagurin hevði verið eitt gott høvi at gjørt greitt, at Sosialurin ikki longur vil lata seg brúka av hesum andaligu piningum, skrivar Sjørður Skaale í síni føðingardagsheilsan

SJØRÐUR SKAALÉ

Fátt er so avlodað og virðisleysast, sum avísir frá í gjár. Hon kann sleit ikki seljast. Verður tikin av hyllunum í blaðbúðunum, so skjótt dagsins nýggja útgáva er komin. Eitt blað missir sít virði líka skjótt sum eitt rundstykki.

At Sosialurin nú fyllir 70 merkir, at hann hevur verið nýggjur í 70 ár. Og skal hann liva víðari og mennast, má hann verða verandi nýggjur - hvønn dag. Fáa fólk ein góðan Sosial upp í hendurnar, halda tey hann vera eitt gott blað - í ein dag. Er næsta útgáva vánalig, halda tey hann vera eitt vánaligt blað.

Tí má ein blaðmanning stóðugt hyggja fram eftir; stóðugt laga seg eftir dagsins tørv og brúka dagsins møguleikar. Stóðugt endurnýggja sít produkt.

Ikki ein gang nú Sosialurin fyllir 70 kann blaðstjórnin lova sær at steðga á og fegnast um rokkin úrslit í meira enn ein dag. Tí hóast fyrstikvælin er 70, er blaðið altíð spildurnytt - og altíð avlodað í morgin.

Tí er spurningurin, blaðmanningin skal seta sær í dag, tann sami sum altíð: Hvussu gera vit ein nýggjan og betri Sosial? Og í sambandi við føðingardagin er eisini hóskandi at spyrja, um nakrar grundleggjandi broytingar áttu at verði gjørdar.

Bannið dulnevnum!

Eg fari her at mæla tí einu, sum eg haldi vera púra upplagda: Sosialurin skal markera føðingardagin við at taka á eina prinsippella avgerð um, at dulnevnd lesarabrøv aldri verða prentað!

Í løtuni fáa hesi brøv innivist í blaðnum við teirri grundgeving, at víðurskiptini eru so smá í Føroyum. Fólk tora ikki at siga sína hugsan í lesarabrevum, um navnið skal standa undir. Og tað er meiningin - ikki avsendarin - sum hevur týðning. Um fólk sleppa at krógva seg aftanfyri dul-

Ryggleysir hyklarar eiga ikki at sleppa fram at í Sosialinum

nevni, koma fleiri hugsanir fram - til gagns fyri demokratíð.

Hetta er fullkomiliga mis-skilt. Tað almenna kjakið ávirkar samfelagið. Tað er ein maktfaktorur. Og hugsanin við demokratínum er nettup, at maktin skal vera sjónlig. Samfelagið skal vera opið. Meiningar og sjónarmið skulu hava ein greiðan avsendara. Tann, sum alment verður álopin fyri sínar meiningar ella gerðir, skal bæði vita hví og av hvørjum hann verður álopin.

Socialurin má siggja tað sum sína høvuðsuppgávu at royna at gera Føroyar til eitt tilíkt opið samfelag. Men við at lova dulnevndum lesarabrevum, ger hann júst tað mótsatta. Hann verjur tey, sum ikki tora at standa við sínar meiningar, og brýtur rættin hjá teimum, sum verða álopin.

Tann, sum skrivar dulnevnd lesarabrev, kann samanberast við ein smádrong, sum stendur á einum garði og steinar eftir fólki, ið ganga á veginum. Tá tey vanda sær at hyggja hvaðani steinurin kom, krógvar drongurin seg aftanfyri garðin.

So leingi Sosialurin

prentar tey dulnevndu brøvini, er hann sum garðurin hjá dreinginum. Fólk fáa sín boðskap út gjøgnum Sosialin - men blaðið tryggjar teimum samstundis, at eingin fær at vita hvørji tey eru. Blaðið, sum eftir røttum skuldi stríðst fyri einum opnum samfelagi, verður harvið sjálf fortreytin fyri, at ryggleysir hyklarar sleppa at sita í sínum skýmaskotum og steina tey, sum standa úti í dagsljósinum.

Blaðsins anonyma veingjareldi

Eg veit væl, at blaðini - bæði Dimma og Sosialurin - ikki prenta øll dulnevnd lesarabrev. Eru tey ov grov, sleppa tey ikki í blaðið. Eru tey hinvegin ikki beinleiðis vend móti ávísnum persónum, sleppa tey sum oftast við.

Men hetta uppbýti ber ikki til at gera. Fyri tað fyrsta raka øll sjónarmið um samfelagsligar spurningar onkran persón - uttan mun til, um hann er beinleiðis nevndur ella ikki.

Fyri tað annað kann blaðstjórnin ikki taka dagar í millum meira og minni grovar fúlheitir. Tí hvørji eru kriteriini? Nær er eitt dulnevnt lesarabrev for-

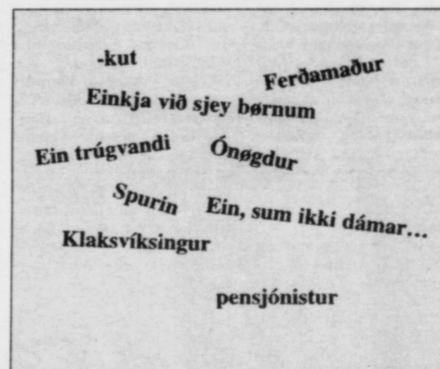
grovt?

Fyri mær er svarið einfalt: Er eitt bræv dulnevnt, er tað, pr. definition, grovt! Eg havi sjálvur fingið eina fyra, fimm dulnevnd lesarabrev móti mær - í báðum bløðunum. Tey vóru prentað, og blaðstjórnir hava tískil ikki hildið tey verði ov grov.

Brøvini vóru heldur ikki beinleiðis svinsk - men tey raktu kortini rættliga meint. Ikki orsakað av innihaldinum, men tí eg í teimum fýrum hevði greiðan mistanka um, hvør hevði skrivað. Tað var ein persónur, eg sá nóg til. Eg visti ikki at tað var hann - men eg hevði ávísar grundir til at halda tað.

Og hví skuldi onkur, eg ikki kendi, skrivað um meg undir dulnevni? Orsøkin mátti vera, at eg ikki mátti vita hvør tað var, sum meinti hetta. Og tað hevði jú verið líka mikið, um talan var um onkran, sum eg ikki kendi ella onki hevði við at gera.

Tí vóru brøvini serstakliga oyðileggjandi fyri víðurskiptini millum meg og tann, sum eg helt hevði skrivað. Og tí bleiv eg rasandi inn á blaðredaktiónirnar. Tí tað vóru tær, sum gjørdur hetta møguligt. Tað

Socialurin skal halda uppat við at lata seg brúka av øllum teimum smáligu ræðuskítunum, sum ikki eru menn fyri sínar meiningar. Í løtuni er blaðið sjálf fortreytin fyri, at teir sleppa at forresta samfelagið. Og tað kann ikki vera meiningin við eini ávís, heldur Sjørður Skaale

vóru tær, sum breiddu sít verjandi, anonyma veingjareldi út yvir tann ússaliga og falska pining - tann Jago - sum skrivað hevði.

Brøvini um meg vóru kortini lítið av miklum. Dagliga verða dulnevnd lesarabrev prentað, sum eru nógvar ferðir grovari enn tey, eg havi fingið í høvðið.

Og viðhvørt kennast dulnevnd brøv, sum kanska ikki siggja so grov út fyri onnur, óivað herkin fyri tann, sum tey eru vend í móti. Harafturat eru tey ein plága fyri fólk, sum vera illtonkt fyri at hava skrivað.

Hesi brøvini eru ein pest í okkara samfelag. Og ein blaðstjórn hevur rætt og slætt ongan rætt til at avgera, nær tey eru ov grov, og nær tey ikki eru. Tað er bara eitt sømiligt grundsjónarmið: Ein ávís skal ikki tryggja teimum anonymitet, sum ikki tora at standa við sína meining!

Blaðstjórnin dalkar seg sjálfan

Onkur hevur sagt, at eingin munur er á dulnevndum lesarabrevum og oddagreinum, sum jú eisini eru dulnevndar. Tað er eisini vrøvl. Oddagreinin hevur ein greiðan avsendara: Blaðstjórnin. Hann hevur ábyrgdina. At hann hevur fólk at hjálpa sær at skriva, er líka mikið. Tað, sum stendur í eini oddagrein, skal lesast sum blaðstjórnars orð.

Og her koma vit inn á orsøkina til, at blaðstjórnin, eisini av reit persónligum orsøkum, eigur at nokta fornermaðum huldufólki at brúka sít blað.

Av tí at bara blaðstjórn veit, hvør skrivar huldubrøvini, kann tann álopin við fullum rætti leggja blaðstjórnin sjálfan undir at standa aftanfyri. Og tað skal hann í grundini eisini leggja undir! Tí tá blaðstjórn

krógvar navnið á tí, sum skrivar, tekur hann sær fulla ábyrgd av tí, sum stendur í brævinum. Tað hevði jú ikki blivið prentað, um blaðstjórnin ikki tryggjaði høvundinum anonymitet.

Tey, sum í heilum verða álopin í dulnevndum lesarabrevum, kunnu tí við fullum rætti vanda sína vreiði móti blaðstjórninum báðum, og leggja teir undir at standa aftanfyri. Teir standa aftanfyri, so leingi teir tryggja huldufólki anonymitet.

Harafturat hava fólk alla orsøk til at halda, at tað eru tey brøvini, hvørs innihald blaðstjórnirnar taka undir við, sum sleppa í blaðið - og øvugt. Sorteringin fer jú fram í loyndum. Alt kann gitast - einki kann prógvast. Blaðstjórnirnar eru undir konstantum mistanka.

Sum blaðstjórnir á bløðum, sum geva brøvnum innivist, verja Jan og Georg hendan serføroyska ósidi. Ábyrgdin er teirra. Og tað tænar teimum ikki til heiðurs.

Tí skulu hetta vera míni ráð til Sosialin á tí stóra degnum: Haldið uppat við at lata tykkum brúka av øllum teimum smáligu ræðuskítum, sum ikki eru menn fyri sínar meiningar!

Socialurin skal lata samfelagið upp - ikki aftur.

Tillukku - og góðan byr!

Sjørður Skaale